

STM045:00/2019
STM/2066/2019

Utkast 2.7.2019

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att hälso- och sjukvårdslagen ändras så att Vasa sjukvårdsdistrikt blir skyldigt att i anslutning till det egna centralsjukhuset ordna en enhet för omfattande jour dygnet runt. De nuvarande tolv andra enheterna för omfattande jour dygnet runt ska enligt förslaget fortsätta sin verksamhet. Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts skyldighet att ordna jourtjänster på finska och svenska slopas som obehövlig.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2020.

1 Nuläge

Joursystemet inom hälso- och sjukvården och arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården ändrades genom en lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen (1516/2016) som trädde i kraft vid ingången av 2017 och genom statsrådets förordning om grunderna för brådskanande vård och förutsättningarna för jour inom olika medicinska verksamhetsområden (583/2017) och statsrådets förordning om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården (582/2017), som utfärdades med stöd av ändringslagen. Övergångstiderna för ikraftträdandet löpte i huvudsak ut vid ingången av 2018.

Joursystemet ändrades så att tolv sjukvårdsdistrikt blev skyldiga att i anslutning till det egna centralsjukhuset ordna en enhet för omfattande jour dygnet runt. Helsingfors och Nylands samt Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, Satakunta sjukvårdsdistrikt, Birkalands sjukvårdsdistrikt, Päijät-Häme sjukvårdsdistrikt, Södra Karelens och Norra Karelens sjukvårdsdistrikt, Norra Savolax sjukvårdsdistrikt samt Mellersta Finlands, Syd-Österbottens, Norra Österbottens och Lapplands sjukvårdsdistrikt ska ordna en sådan enhet för omfattande jour dygnet runt som har samjour för primärvården och den specialiserade sjukvården, som kan tillhandahålla omfattande tjänster inom flera medicinska specialområden omedelbart och dygnet runt och som har resurser för att upprätthålla den beredskap som behövs inom hälso- och sjukvården och för att sköta

exceptionella situationer. Enheten för omfattande jour dygnet runt ska stödja de andra jourenheterna.

Enligt statsrådets förordning ska det i en enhet för omfattande jour dygnet runt finnas förutsättningar och kompetens för brådskande vård och jour inom specialiteterna akutmedicin, anesthesiologi och intensivvård, gastroenterologisk kirurgi, kardiologi, pediatrik, gynekologi och obstetrik, neurologi, ortopedi och traumatologi, psykiatri, radiologi, invärtesmedicin och allmänmedicin samt jour inom odontologi, med undantag för nattetid. För brådskande vård ska det finnas ett behövligt antal kompetenta yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Enheten ska ha behövliga lokaler och instrument och behövlig utrustning för att ställa diagnos och vårda patienten, inbegripet operationsverksamhet och intensivvård.

Andra sjukvårdsdistrikt ska för primärvården och den specialiserade sjukvården upprätthålla sådan samjour dygnet runt i anknytning till centralsjukhuset som har beredskap att sköta sedvanliga brådskande hälsoproblem hos befolkningen. Ett sjukvårdsdistrikt får fastställa omfattningen av juren i enlighet med befolkningens behov, med beaktande av specialupptagningsområdets avtal om ordnande av specialiserad sjukvård.

Vid andra hälso- och sjukvårdsenheter finns det i regel inte jour dygnet runt. Social- och hälsovårdsministeriet kan bevilja en kommun eller ett sjukvårdsdistrikt tillstånd att ordna jour dygnet runt inom primärvården eller akutmedicinen, om tillgängligheten till tjänsterna och avstånden mellan jourmottagningarna förutsätter detta och de tjänster som befolkningen behöver inte kan säkerställas tillräckligt väl genom den prehospitala akutsjukvården.

Vasa sjukvårdsdistrikt upprätthåller i nuläget jour dygnet runt inom primärvården och den specialiserade sjukvården. Vid Vasa centralsjukhus finns jour dygnet runt inom många specialområden. Jourberedskapen vid centralsjukhuset motsvarar till stor del den jourberedskap som förordningarna kräver av sjukhus med omfattande jour. Av de specialområden som förordningen förutsätter saknar sjukhuset för tillfället omfattande jour dygnet runt inom specialområdet neurologi, och dessutom behöver juren inom mun- och tandvård kompletteras. I övrigt uppfyller sjukhuset redan nu kraven för omfattande jour.

Av befolkningen inom Vasa sjukvårdsdistrikt är 51 procent svenskspråkiga. Av personalen på Vasa centralsjukhus har 43 procent svenska som modersmål, och 94 procent har ett intyg över sina kunskaper i det andra inhemska språket.

Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt är enligt de grundläggande bestämmelserna en enspråkig samkommun. Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har enligt gällande bestämmelser skyldighet att, för att trygga de språkliga rättigheterna, ordna jourtjänster på finska och svenska så att patienterna blir betjänade på det språk de väljer.

Grundlagsutskottet tog i sitt utlåtande GrUU 63/2016 rd – RP 224/2016 rd ställning till ordnandet av omfattande jour dygnet runt på följande sätt: En större fråga vid den konstitutionella bedömningen av förslaget är dock huruvida de motiv som läggs fram i

propositionen och i en tilläggsutredning från social- och hälsovårdsministeriet till grundlagsutskottet utgör tillräckliga och adekvata grunder för att inrätta en enhet med omfattande jour dygnet runt uttryckligen i anslutning till centralsjukhuset i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt. Den modell som föreslås i propositionen leder, som konstaterades ovan, till att situationen för de språkliga rättigheterna försämras. Det avgörande vid bedömningen av huruvida propositionens förslag är godtagbart är därför om lagstiftaren har haft möjlighet att välja något annat alternativ som är lika bra i andra avseenden, bortsett från de språkliga rättigheterna.

Kriterierna för hur enheterna med omfattande jour dygnet runt utses inkluderar enligt propositionsmotiven (RP 224/2016 rd, s. 43) utöver de språkliga synpunkterna också kompetens och resurser, befolkningsunderlag, tillgången till tjänster och de naturliga rörelseinriktningarna ur befolkningens perspektiv, den interna arbetsfördelningen i samarbetsområdet, sjukhusnätets täckning i landet och möjligheterna till beredskap.

Grundlagsutskottet betonar att en prövning av detta slag anknyter till den oundgängliga omsorg och den rätt till tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster som ytterst tryggas i grundlagen. Strävan måste därför vara att nå en lösning som samtidigt tillgodoser också andra grundläggande fri- och rättigheter på bästa möjliga sätt. Samtidigt erinrar utskottet om att språket och patientens behov av att bli förstådd är viktiga för patientsäkerheten.

Grundlagsutskottet anser att propositionsmotiven och social- och hälsovårdsministeriets tilläggsutredning tillräckligt övertygande visar att den föreslagna lösningen är det bästa av de aktuella alternativen när det gäller befolkningens servicebehov, tillgången till tjänster och patientsäkerheten. Med beaktande av detta konstaterar grundlagsutskottet att det av grundlagen inte följer någon skyldighet att vid prövningar av denna typ ge de språkliga rättigheterna exklusivt avgörande vikt på bekostnad av andra grundläggande rättigheter.

Utifrån inkommen utredning är det enligt grundlagsutskottet dock klart att Vasa centralsjukhus skulle tillgodose den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter bättre än det föreslagna arrangemanget. Att antalet sjukvårdsdistrikt ska vara just tolv motiveras i propositionen inte sakligt med annat än en hänvisning till regeringens riktlinjer för social- och hälsovårds- och landskapsreformen. Den bästa lösningen för att tillgodose de språkliga rättigheterna enligt 17 § i grundlagen kan enligt utskottet därför anses vara att en enhet för omfattande jour placeras i såväl Vasa sjukvårdsdistrikt som Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt.

Grundlagsutskottet konstaterade vidare följande: Om social- och hälsovårdsutskottet godkänner den av regeringen föreslagna modellen för sjukhus med omfattande jour, måste de språkliga rättigheterna tryggas åtminstone genom att Seinäjoki centralsjukhus åläggs en uttryckligen lagfäst skyldighet att se till att de svenskspråkiga som överförs från Vasa till Seinäjoki i praktiken kan använda sitt eget språk.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslog i sitt betänkande ShUB 43/2016 rd — RP 224/2016 rd på grundval av grundlagsutskottets utlåtande att 3 mom. om enheter för omfattande jour dygnet runt skulle preciseras så att Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt

för att trygga befolkningens språkliga rättigheter måste ordna jourtjänster på finska och svenska så att patienterna blir betjänade på det språk de väljer. Skyldigheten motsvarar för jourens del det som i 6 § i hälso- och sjukvårdslagen föreskrivs om tvåspråkiga kommuners skyldighet att ordna hälso- och sjukvård på finska och svenska så att klienterna eller patienterna blir betjänade på det språk de väljer.

Riksdagen godkände 50 § 3 mom. i den form social- och hälsovårdsutskottet föreslagit. Riksdagen förutsatte i sitt svar RSv 244/2016 rd – RP 224/2016 rd att regeringen bevakar att de språkliga rättigheter som avses i 50 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen tillgodoses i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts jourtjänster så att patienterna blir betjänade på finska eller svenska enligt det språk de väljer och att regeringen vid behov vidtar behövliga åtgärder.

Social- och hälsovårdsministeriet har följt upp tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts jourtjänster bland annat genom att be sjukvårdsdistriktet om utredningar i ärendet.

I praktiken är det få svenskspråkiga patienter som har skickats från Vasa centralsjukhus till Seinäjoki centralsjukhus. Vasa sjukvårdsdistrikt hör till specialupptagningsområdet för Åbo universitetssjukhus. De patienter som behöver vård på universitetssjukhusnivå skickas i regel till Åbo universitetssjukhus eller i brådskande fall till Tammerfors universitetssjukhus. Befolkningen inom Vasa sjukvårdsdistrikt tar sig enligt utredningar inte till Seinäjoki centralsjukhus för att få specialiserad sjukvård, utan för mer krävande specialiserad sjukvård tyr man sig till universitetssjukhusen. Det är bara den finskspråkiga befolkningen i Kyroland som traditionellt sett har utnyttjat både Vasa och Seinäjoki centralsjukhus tjänster. Sedan Lillkyro kommun slogs samman med Vasa stad och primärvårdstjänsterna för Storkyro kommun började produceras av Seinäjoki stad har valfriheten i tjänsterna utnyttjats i mindre utsträckning.

År 2018 kom 1,3 procent av efterfrågan på tjänster i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt från medlemskommuner i Vasa sjukvårdsdistrikt. År 2018 kom 206 patienter till jouren i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt från Vasa sjukvårdsdistrikts område. Av dessa meddelade 20 patienter att de hade svenska som modersmål (9,7 procent). År 2018 var det totala antalet besök utan remiss i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt 22 921, av vilka 249 kom från Vasa sjukvårdsdistrikts område (1,1 procent). De inkomna remisserna för tidsbokning i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt var 58 459, av vilka 781 (1,3 procent) kom från Vasa sjukvårdsdistrikts område. I 159 fall grundade sig besöket på patientens eget val. År 2018 förflyttades fem patienter från jouren vid Vasa centralsjukhus till vård vid Seinäjoki centralsjukhus. Av dessa kom fyra från kommuner inom Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts område.

Seinäjoki centralsjukhus kan leverera handlingar på svenska till patienten under nästa dag. Sjukhusets informationsskyltar står på finska och svenska och nästan alla patientanvisningar finns att få också på svenska. Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har kartlagt kunskaperna i svenska bland personalen. Av läkarna vid Seinäjoki centralsjukhus har cirka 80 procent ett sådant officiellt intyg över sina kunskaper i svenska som avses i statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (481/2003). Även vårdpersonalens kunskaper i svenska har utretts. En

betydande del behärskar svenska och har erhållit ett språkintyg över kunskaperna till exempel via sin yrkeshögskoleexamen. Jouravdelningen vid Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har regelbundet erbjudit sin personal sådan undervisning i svenska som är skraddarsydd för jourtjänsterna.

2 Föreslagna ändringar

I denna proposition föreslås det att 50 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen ändras så att Vasa sjukvårdsdistrikt blir skyldigt att i anslutning till det egna centralsjukhuset ordna en enhet för omfattande jour dygnet runt. De nuvarande tolv andra enheterna för omfattande jour dygnet runt ska enligt förslaget fortsätta sin verksamhet. Efter förändringen i Österbotten ska ligga två enheter för omfattande jour nära varandra, men Vasa sjukvårdsdistrikt är i området den enda tvåspråkig enhet för omfattande jour.

Vasa sjukvårdsdistrikt upprätthåller i nuläget jour dygnet runt inom primärvården och den specialiserade sjukvården. Vid Vasa centralsjukhus finns jour dygnet runt inom ungefär elva specialområden. Jourberedskapen vid centralsjukhuset motsvarar till stor del den jourberedskap som förordningarna kräver av sjukhus med omfattande jour och överskrider den till och med till vissa delar, bland annat i fråga om jousen inom onkologi. Av de specialområden som förordningen förutsätter saknar sjukhuset för tillfället omfattande jour dygnet runt inom specialområdet neurologi, och dessutom behöver jousen inom mun- och tandvård kompletteras. I övrigt uppfyller sjukhuset redan nu kraven för omfattande jour.

Det föreslås att Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts skyldighet att ordna jourtjänster på finska och svenska slopas som obehövlig. Befolkningens språkliga rättigheter inom jourtjänsterna kommer i fortsättningen att tillgodoses väl, i och med att den svensk-språkiga befolkningen kan utnyttja den omfattande jousen dygnet runt inom Vasa sjukvårdsdistrikt.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Konsekvenser för statens och kommunernas ekonomi

Den föreslagna ändringen förutsätter att Vasa sjukvårdsdistrikt stärker sina jourtjänster dygnet runt i synnerhet i fråga om neurologin. Dessutom kräver ändringen tilläggsresurser till jousen inom odontologi, med undantag för nattetid. För jour dygnet runt inom ett specialområde krävs det enligt Finlands Läkarförbund att en grupp på tio till tolv specialister har aktiv jour. I praktiken kan hemjour (fri jour) genomföras med minst sex specialister. För jousen inom neurologi blir Vasa centralsjukhus antagligen tvunget att inrätta ungefär två tjänster för specialister inom neurologi. Vid behov torde jousen inom mun- och tandvård kunna genomföras bland annat med hjälp av personalen inom mun- och tandvården vid hälsovårdscentralerna inom området.

Kostnaderna för läkarjousen inom ett specialområde uppgår till ca 600 000 euro per år, beroende på andelen arbetad tid. Om centralsjukhuset exempelvis utökar tjänstebasen inom neurologi med två specialister, föranleder detta kostnader på ca 300 000 euro per

år. Jouren inom neurologi skulle antagligen inte föranleda andra kostnader och kan därmed genomföras för ca 900 000 euro.

Utökningen av den nuvarande jouren inom mun- och tandvård beror på hur den genomförs. Om man blir tvungna att utöka jouren med hjälp av köpta tjänster, kan kostnaderna bli betydande. Om jouren utökas i samarbete med mun- och tandvården vid hälsovårdscentralerna inom området, blir kostnaderna relativt små. Dessutom kräver utökningen av jouren att skötarsresurserna ökas något, i synnerhet när det gäller jouren inom mun- och tandvård.

Jouren vid Vasa centralsjukhus kan utvidgas för att motsvara kraven för omfattande jour till en kostnad av 1 miljon euro. Detta tillägg beaktas i statsbudgeten för 2020 under moment 28.90.30 (*Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen*).

Reformen av jouren och av arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården genomfördes genom ändringar i lagstiftningen som trädde i kraft vid ingången av 2017. För vissa av ändringarna gällde övergångstider. Hela reformen bedömdes leda till att kommunerna skulle spara sammanlagt 350 miljoner euro till år 2020. Dessa ändringar beaktades i statsbudgeten som avdrag under moment 28.90.30 (*Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen*).

3.2 Övriga samhällliga konsekvenser

Den föreslagna ändringen förbättrar tillgången till jourtjänster i synnerhet för befolkningen inom Vasa sjukvårdsdistrikts område och förkortar i vissa fall vårdresan. Jour-tjänsterna vid Vasa centralsjukhus har visserligen också hittills varit rätt omfattande, men i och med den föreslagna ändringen förstärks de ytterligare. I synnerhet leder ändringen till bättre tillgången till tjänster för den svenskspråkiga befolkningen inom Vasa sjukvårdsdistrikt och förbättrar förvekligande av språkliga rättigheterna.

4 Beredningen av propositionen

En åtgärd i regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes regering är att Vasa centralsjukhus ska bli ett sjukhus med omfattande jour dygnet runt. Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet.

Yttranden om utkastet till proposition har begärts av justitieministeriet, finansministeriet, sjukvårdsdistrikten, Finlands Kommunförbund och Svenska Finlands folkting.

(kompletteras senare...)

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

7 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Konsekvenser för de språkliga rättigheterna och för tillräckliga social- och hälsovårdstjänster

Regeringens proposition är av betydelse i synnerhet med tanke på de grundläggande rättigheter som föreskrivs i 6, 17 och 19 § i grundlagen och med tanke på 22 § i grundlagen. De föreslagna ändringarna innebär ingen ändring av bestämmelserna om de språkliga rättigheterna, men de förbättrar i praktiken i synnerhet den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket.

Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas till exempel på grund av språk. Enligt 17 § i grundlagen är Finlands nationalspråk finska och svenska. Dessutom ingår i grundlagen bestämmelser om de språkliga rättigheterna för samerna, romerna och de teckenspråkiga samt för dem som på grund av funktionsnedsättning behöver tolknings- eller översättningshjälp. Enligt 17 § 1 mom. i grundlagen ska vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk tryggas genom lag. Enligt 17 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolknings kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder.

I 19 § 1 mom. i grundlagen tryggas rätten till oundgänglig försörjning och omsorg. Den omsorg som nämns i bestämmelsen avser social- och hälsovårdstjänster. Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Bestämmelsen i 19 § 3 mom. i grundlagen kompletteras genom de bestämmelser om kommunernas skyldighet att ordna social- och hälsovårdstjänster som ingår i speciallagstiftningen om social- och hälsovård och i flera andra speciallagar. Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna tillgodoses i praktiken.

Enligt 122 § i grundlagen ska man när förvaltningen organiseras eftersträva en indelning i sinsemellan förenliga områden så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder.

Grundlagsutskottet tog i sitt utlåtande GrUU 63/2016 rd – RP 224/2016 rd ställning till ordnandet av omfattande jour dygnet runt. Grundlagsutskottet konstaterade att motiveringen i propositionen (RP 224/2016 rd) och social- och hälsovårdsministeriets tilläggsutredning tillräckligt övertygande visade att den lösning som föreslogs i propositionen var det bästa av de aktuella alternativen när det gällde befolkningens servicebehov, tillgången till tjänster och patientsäkerheten. Enligt grundlagsutskottet var det

utifrån den inkomna utredningen dock klart att Vasa centralsjukhus skulle tillgodose den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter bättre än det föreslagna arrangemanget. Grundlagsutskottet konstaterade att den bästa lösningen för att tillgodose de språkliga rättigheterna enligt 17 § i grundlagen därför kunde anses vara att en enhet för omfattande jour placeras i såväl Vasa sjukvårdsdistrikt som Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt.

Den nu föreslagna ändringen förbättrar i synnerhet för den svenskspråkiga befolkningen inom Vasa sjukvårdsdistrikts område tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och tillgången till jourtjänster i praktiken. Ändringen har inga betydande konsekvenser för tillgången till tjänster för befolkningen i andra områden. Enligt regeringens uppfattning är propositionen förenlig med grundlagen och den föreslagna lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 50 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1516/2016, som följer:

50 §
Brådskande vård

Helsingfors och Nylands samt Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, Satakunta sjukvårdsdistrikt, Birkalands sjukvårdsdistrikt, Päijät-Häme sjukvårdsdistrikt, Södra **Karelen** och Norra Karelen sjukvårdsdistrikt, Norra Savolax sjukvårdsdistrikt, **Mellersta Finlands sjukvårdsdistrikt, Vasa sjukvårdsdistrikt samt** Syd-Österbottens, Norra Österbottens och Lapplands sjukvårdsdistrikt ska i anslutning till det egna centralsjukhuset ordna en enhet för omfattande jour dygnet runt. Med en enhet med omfattande jour dygnet runt avses samjour för primärvården och den specialiserade sjukvården, som kan tillhandahålla omfattande tjänster inom flera medicinska specialområden omedelbart och dygnet runt och som har resurser för att upprätthålla den beredskap som behövs inom hälso- och sjukvården och för att sköta exceptionella situationer. Enheten för omfattande jour dygnet runt ska stödja de andra jourenheterna. ~~För att trygga de språkliga rättigheterna ska Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt ordna jourtjänster på finska och svenska så att patienterna blir betjänade på det språk de väljer.~~

De sjukvårdsdistrikt i vilka det finns ett universitetssjukhus kan i anknytning till sina sjukhus bilda flera än en enhet med samjour dygnet runt, om befolkningens servicebehov förutsätter det.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

UTKAST